

Превенција и рано откривање рака су најуспешније оружје у борби против рака!

Редовно контролишите своје здравље!

Превенција
малигних
болести

Редовна примена прегледа и/или теста, у циљу раног откривања болести код људи који још немају симптоме те болести и који се налазе у просечном ризику оболевања, назива се скрининг.

Учествујте у програмима раног откривања рака.

- Прегледи и тестови нису болни ни непријатни
- Рано откривање и лечење доводе до излечења
- Највећи број скринингом откривених оболелих особа преживеће више од пет година

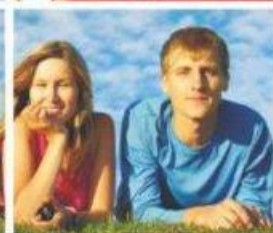
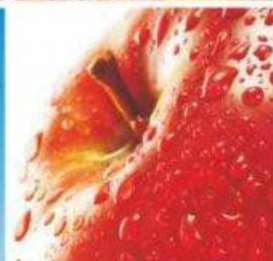
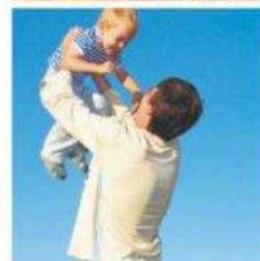
ОДМАХ СЕ ЈАВИТЕ ЛЕКАРУ КАДА УОЧИТЕ:

- кашаљ који дуго траје
- задебљање, чвориће на дојкама
- промене у пражњењу црева
- необјашњив губитак у телесној маси
- неуобичајено крварење
- промуклост која дуго траје

Избор здравих стилова живота прави је начин да успоставите равнотежу и смањите ризик од оболевања.

Правећи мале и постепене кораке чините промене на дуге стазе.

www.batut.org.rs

ИНСТИТУТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ РЕПУБЛИКЕ
СРБИЈЕ
ЈП "Милан Јовановић Батут"

Свако може смањити сопствени ризик од рака ако се придржава следећих једноставних савета:

Престаните да пушите!

Након 10 година од престанка пушења ризик од рака плућа се смањује на половину.

Храните се правилно!

Неправилна исхрана је повезана са настанком сваког трећег случаја рака. Ризик зависи од избора и врсте хране, квалитета и начина припремања намирница, као и од укупног калоријског уноса.

Смањите конзумирање алкохолних пића!

Конзумирање алкохола није препоручљиво и запамтите да ако још и пушите ризик за настанак рака се повећава.

Водите рачуна о телесној маси!

Нормална телесна тежина = вредност Индекса телесне масе (ИТМ) = 18.5-24.9

Како сами да израчунате ИТМ?

Своју телесну тежину у килограмима поделите са квадратом своје висине изражене у метрима.

Рано откривање болести може да Вам спасе живот!

Будите физички активни!

Сваки дан по пола сата физичке активности може вам донети корист.

Сами изаберите ону физичку активност која вам одговара — пливање, плес, вожња бициклом, брзи ход, усисавање или сакупљање лишћа у башти.

Избегавајте неумерено излагање сунцу!

Ограничите време излагања у складу са УВ индексом, носите заштитну одећу и користите средства са заштитним фактором од најмање 15.

Соларијуми се не препоручују, а посебно не ризичним групама које чине деца до 18. године живота, особе светле коже и косе, особе са великим бројем младежа.

Са канцерогеним материјама рукујте према упутству!

Имајте у виду да канцерогене материје претварају нормалне ћелије у ћелије рака.

Вакцинишите се против хепатитиса Б!

Дуготрајна инфекција вирусом хепатитиса Б један је од узрока рака јетре.

Потребно је да знате да особе које болују од рака, нарочито у раној фази, не морају да имају било какве симптоме.

У случају да симптоми постоје, најчешће се препознају као:

За рак дебелог црева и ректума:

- промене у навикама и ритму пражњења црева (затвор и/или пролив)
- болови и грчеви у стомаку без неког очигледног разлога
- оскудно крварење у столицама
- губитак телесне масе
- малокрвност, бледило, замор

За рак грлића материце:

- неубичајено крварење између циклуса, после полног односа или у периоду менопаузе
- појачани вагинални секрет непријатног мириса или боје
- бол током полног односа

За рак дојке:

- бол и напетост у дојци или у пазушној јами ван циклуса
- промене у величини и изгледу саме дојке
- задебљање или чворови у једној или обе дојке или у пазушној јами
- увлачење или промена на кожи брадавица
- неубичајна секреција из дојке

